

Gatejuristen Bergen

Årsrapport 2021

Gatejuristen Bergen
Hollendergaten 13
5017 BERGEN

Postadresse:
Postboks 491 sentrum
5805 Bergen

Telefon: 415 28 881
Internett: www.gatejuristen.no
E-post: gatejuristen@skbb.no
Org.nr.: 979 493 819

Innhold

Innledning	3
Året som gikk.....	3
KORT OPPSUMMERT.....	3
KORONAPANDEMIEN	3
INTERNE ENDRINGER	3
UTVIDELSE AV KIRKENS BYMISJONS JURIDISKE TILBUD.....	4
Gatejuristens samfunnsoppdrag	5
INNLEDNING	5
RETTSHJELP	5
Oppsummering av 2021.....	5
GENERELT OM KLIENTENE TIL GATEJURISTEN.....	5
INNTEKT.....	6
SAKSTILFANG OG SAKSOMRÅDER.....	6
NØKKELTALL 2021	7
SAKER SOM GATEJURISTEN BERGEN HAR BISTÅTT I	7
Gatejuristnettverket.....	8
SAMARBEIDET ÅRET 2021	8
Organisering og økonomi.....	9
KOMMENTARER TIL ORGANISERING OG ØKONOMI	9
Året som kommer	10
FRIVILLIGE OG ANSATTE	10
OPPSØKENDE SAKSMOTTAK	10

Innledning

Gatejuristen Bergen ble etablert i desember 2009 som en del av Kirkens Bymisjon i Bergen. Gatejuristen er et tiltak i avdelingen «Gatenært rusarbeid» sammen med Kirkens Bymisjons øvrige rustiltak, og er lokalisert i Hollendergaten 13.

Gatejuristens målgruppe er mennesker som har eller har hatt et rusproblem. Virksomheten gir gratis rettshjelp til målgruppen innenfor alle juridiske fagområder. Gatejuristen Bergen arbeider i samråd med Kirkens Bymisjons verdigrunnlag og tilstreber at våre klienter skal erfare respekt, rettferdighet og omsorg.

Året som gikk

KORT OPPSUMMERT

Året 2021 har vært et innholdsrikt år for Gatejuristen Bergen, som i stor grad har vært preget av koronapandemien og interne endringer.

I 2021 har vi gitt gratis rettshjelp til 197 ulike klienter i vår målgruppe. Alt i alt ble det registrert 352 nye saker. Til sammenligning registrerte vi 628 nye saker i 2019, og 442 nye saker i 2020. Nedgangen i saksmengde skyldes både pandemien og interne forhold knyttet til bemanningen.

KORONAPANDEMIEN

I februar var kontoret stengt en periode grunnet smitteverntiltak, og våre frivillige saksbehandlere ble permitterte. Høsten 2021 var det nye runder med restriksjoner, og anbefalinger om hjemmekontor. Vi valgte da å ha de frivillige saksbehandlerne våre på kontoret, ettersom de ikke har hjemmekontorløsning. Det var en til to ansatte til stede på kontoret, mens de øvrige ansatte satt på hjemmekontor og veiledet de frivillige studentene digitalt.

På grunn av smitteverntiltak, mangel på PC-er og hjemmekontorløsning, har kapasiteten til saksbehandling vært betydelig redusert. Oppsummert har vi i 2021 hatt kun 1,8 årsverk frivillighet, sammenlignet med 3,2 årsverk i 2019. Våre ansatte jurister har i perioder redusert inntaket av nye saker for å kunne behandle og håndtere eksisterende saker og restanser.

For våre klienter var konsekvensene av pandemien et mindre tilgjengelig tilbud. Vi har i liten grad gjennomført oppsøkende saksmottak. Kun ett oppsøkende saksmottak ble gjennomført våren 2021, i tillegg til seks i løpet av høsten. Det ble dermed lite kontinuitet og forutsigbarhet i tilbudet. Vi har heller ikke hatt drop-in som en mulig måte å komme i kontakt med oss i 2021. I perioder har vi kun vært tilgjengelige per telefon. Våre samarbeidspartnere på behandlingsinstitusjoner og MO-sentrene har imidlertid henvist noen saker til oss når vi ikke har hatt mulighet for å reise på oppsøkende saksmottak til dem.

INTERNE ENDRINGER

Gatejuristens kontorer var stengt for inntak av nye saker i januar og februar på grunn av store restanser, smittevernstiltak og endringer i bemanningen. Vi ansatte nye jurister i januar og mai. I januar 2021 ble Rikke Vittersten ansatt som jurist i Gatejuristen i en 100 prosent stilling. Siden mai 2021 har hun vært ansatt i prosjektet Barne- og

ungdomsjuristen Bergen (heretter kalt Barnas jurist), og hun er den som har startet opp dette prosjektet. Silje Østgaard Ljøen ble ansatt i 40 prosent stilling i mai 2021. Hun jobbet 40 prosent for Gatejuristen, og 20 prosent for tiltaket Fri, hvor hun gir rettshjelp til personer med prostitusjonserfaring.

I september sluttet tidligere tiltaksleder, Anna Bitte Linn Fagermo, og ny tiltaksleder, Merete Strandenenes, startet i oktober. Vi rekrutterte ti jusstudenter som startet som frivillige saksbehandlere i august 2021.

UTVIDELSE AV KIRKENS BYMISJONS JURIDISKE TILBUD

En del av formålet med å etablere «Rådgivingshuset» i 2020, var å kunne hjelpe flere grupper. Kirkens Bymisjon har en lang rekke tiltak rettet mot sårbare grupper, ikke bare personer med utfordringer knyttet til rus. Det har derfor vært et mål for oss å kunne styrke og utvide vårt juridiske fagmiljø for å kunne tilby rettshjelp til nye grupper.

Høsten 2020 kunne Fri (Kirkens Bymisjon i Bergens tiltak for ofre for menneskehandel og for personer med prostitusjonserfaring) åpne et gratis rettshjelptilbud for deres målgruppe i samarbeid med Gatejuristen. Dette prosjektet har vært finansiert med egne midler til prosjektet, som blant annet dekker en 20 prosent stilling for en av våre jurister. Stillingen inngår i det juridiske fagmiljøet tilknyttet Rådgivingshuset. I 2021 ga vi rettshjelp til 21 personer i 24 saker i denne målgruppen..

Fra 2021 fikk Kirkens Bymisjon tilskudd (fra Statens Sivilrettsforvaltning og andre) til å etablere Barnas jurist. Tilbudet ble startet opp våren 2021, og vi startet å ta inn saker fra målgruppen i august samme år. Tiltaket inngår i det samlede juridiske fagmiljøet tilknyttet Rådgivingshuset. Det blir sendt inn en egen årsrapport for dette tiltaket.

Merete Strandenenes
Tiltaksleder, Gatejuristen og Barnas jurist Bergen

Gatejuristens samfunnsoppdrag

INNLEDNING

Gatejuristens samfunnsoppdrag er å bidra til bedre levekårene for en utsatt gruppe: personer som har eller har hatt et rusproblem.

Hovedmålsettingen vår er å bedre målgruppens rettssikkerhet og sørge for at deres grunnleggende rettigheter innvilges. Ved å bistå med individuell og gratis rettshjelp av høy kvalitet, gir Gatejuristen målgruppen tilgang til en tjeneste de ellers ikke hadde hatt råd til eller mulighet til å benytte seg av. Vår erfaring er at det ikke hjelper å ha rett om man ikke får hevdet sin rett. Gjennom vårt arbeid ønsker vi derfor å bidra til en lettere hverdag for mennesker som ofte møter lukkede dører og har det vanskelig.

Gatejuristen Bergen løser samfunnsoppdraget ved å være tilgjengelig for målgruppen, som ofte har vanskeligheter for å oppsøke det ordinære hjelpeapparatet og benytte seg av andre tilbud. Gatejuristen Bergen etterstreber å møte målgruppen der hvor de oppholder seg. Ved å være lokalisert i «Rådgivningshuset» i Vågsbunnen i Bergen sentrum, har vi umiddelbar nærhet til miljøet og øvrige rustiltak.

I Rådgivningshuset har vi kontorer i samme bygg som Oppsøkende team, som består av sosionomer og sykepleiere. I Rådgivningshuset er det samlet kompetanse innen juridisk, økonomisk, helse- og sosialfaglig hjelp. Intensjonen vår er å være lettere tilgjengelig, og gi et styrket og sammenhengende tjenestetilbud overfor målgruppen.

RETTSHJELP

Den juridiske bistanden vi gir ytes av ansatte og frivillige ved Gatejuristen Bergens kontor. De ansatte ved kontoret har master i rettsvitenskap. Frivillige jusstudenter og jurister gir også rettshjelp, og gir et viktig bidrag til saksbehandlingen. Jusstudenter må være ferdige med 2. studieår for å jobbe som saksbehandlere hos oss. Arbeidet deres kvalitetssikres av ansatte.

Gatejuristen er opptatt av at rettshjelpen som gis er av faglig høy kvalitet. For å oppnå dette, etterstrebes det å gi de frivillige studentene god opplæring og oppfølging, holde ansatte og frivillige faglig oppdatert, samt benytte eksterne rådgivere ved behov. Gatejuristen benytter blant annet frivillige veiledere både fra advokatfirmaene i området, fra Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen, samt andre jurister som har spesifikk kunnskap på ulike relevante fagområder.

Oppsummering av 2021

GENERELT OM KLIENTENE TIL GATEJURISTEN BERGEN

Vi har en stadig økende andel kvinner blant klientene våre. I 2019 var 25 prosent av klientene kvinner. I 2020 var tallet økt til 27 prosent mens 30 prosent av klientene i 2021 var kvinner.

22 prosent av klientene våre er født i tidsrommet 1960 til 1969, 27 prosent er født mellom 1970 til 1979, mens 26 prosent av klientene er født mellom 1980 til 1989.

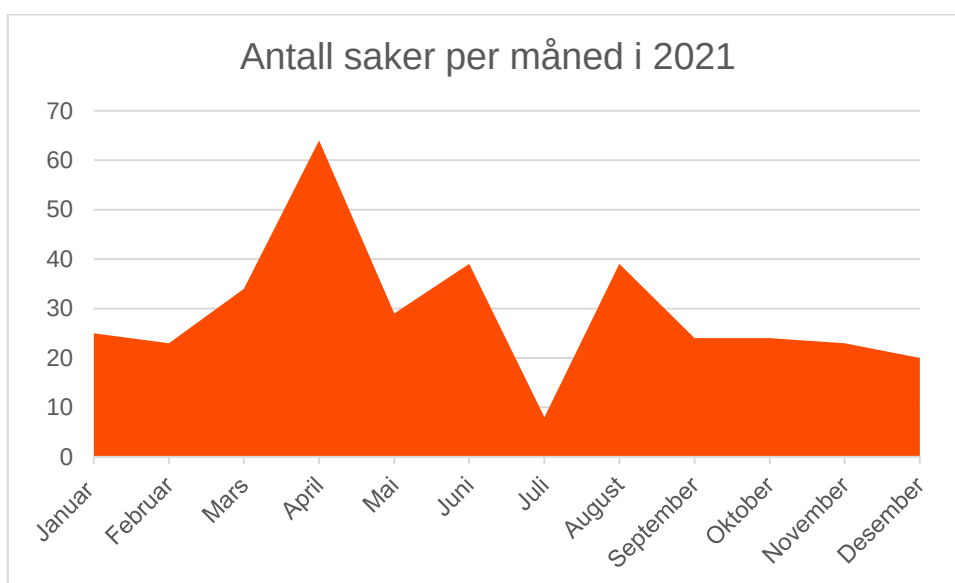
INNTÉKT

Av de sakene vi registrerte i 2021, hadde klientene uføretrygd i 59 prosent av sakene, arbeidsavklaringspenger (AAP) i 13 prosent av sakene og økonomisk sosialhjelp i 10 prosent av sakene. Bare i 2 prosent av sakene hadde klienten arbeidsinntekt. I de øvrige sakene hadde klientene varierende inntekt, som for eksempel sykepenger, dagpenger eller alderspensjon. Flere klienter ønsket ikke å oppgi sin inntektskilde.

Statistikken viser at målgruppen vår tilhører en del av befolkningen som har begrensede økonomiske ressurser. I tillegg mener vi statistikken viser at mange sliter med både psykiske og somatiske sykdommer i tillegg til sitt rusproblem.

SAKSTILFANG OG SAKSOMRÅDER

Gatejuristen Bergen registrerte 352 nye saker fra 197 klienter i 2021. Sakene fordelte seg slik gjennom året:

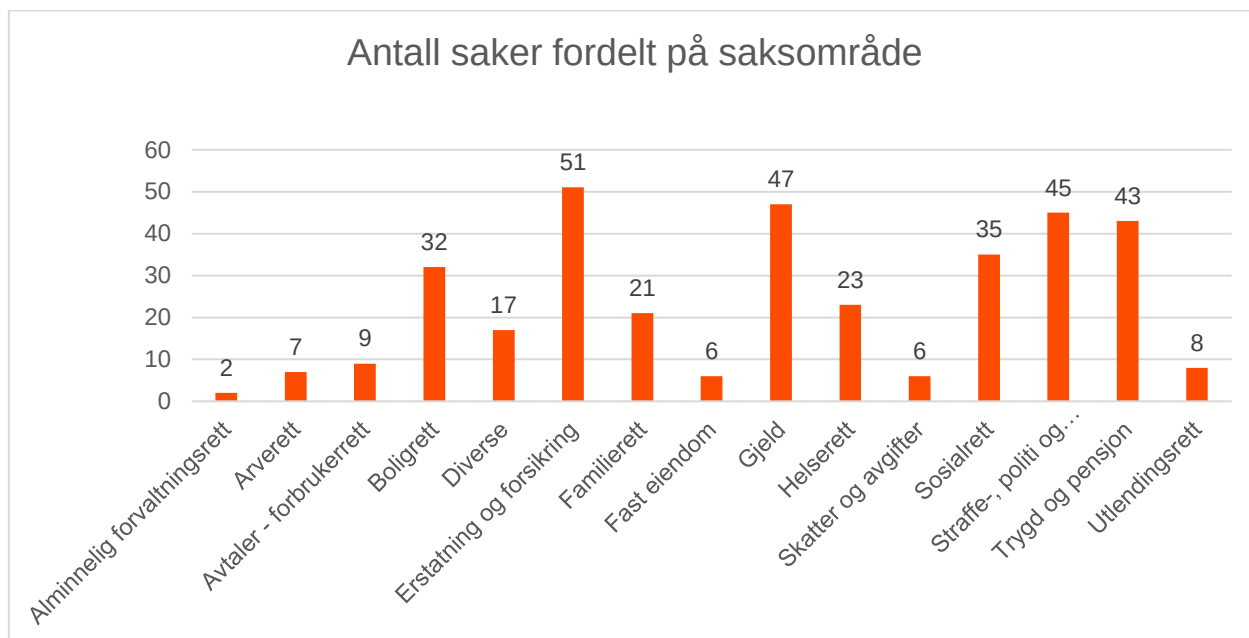
I januar og februar, da kontoret i stor grad var stengt, tok Gatejuristen i Bergen inn betydelig færre saker enn vanlig. Saksmengden tok seg opp i tiden etterpå, men holdt seg deretter stabilt lav gjennom høsten. Dette antar vi at har sammenheng med interne forhold knyttet til bemanningen, og nye smittevernsrestriksjoner. Grunnet nedstenging av Gatejuristens kontorer, og ellers redusert tilgjengelighet, opplevde vi en ytterligere nedgang i saker tatt inn på kontoret totalt i fjor. Vi antar at dette også skyldes de samme nevnte forholdene knyttet til pandemien og endringer i bemanningen,

I tillegg viser statistikken en nedgang i saker som startes opp gjennom at klienter oppsøker kontoret vårt. I 2021 ble 50 prosent av sakene tatt inn på kontoret, mot 57 prosent i 2020 og 71 prosent i 2019. I 2021 ble hele 38 prosent av sakene tatt inn per telefon, sammenlignet med 22 prosent i 2020, og bare 8 prosent i 2019.

Oppsøkende aktiviteter er normalt en viktig del av arbeidet vårt. Smittevernrestriksjoner gjorde at vi gjennomførte kun syv oppsøkende saksmottak i 2021, mot over 50 i et «normalår». Kun 5 prosent av sakene vi startet opp i 2021, ble tatt inn på oppsøkende saksmottak, mot 18 prosent i 2019, før pandemien. Geografisk spredning av

Gatejuristens tilbud har heller ikke vært mulig i 2021 på grunn av smittevernsrestriksjoner og manglende ressurser.

Når det gjelder saksområdene våre, har vi gitt bistand i flest i saker om straffe-, politi og fengselsrett, sosialrett, erstatning og forsikring, og gjeld.

NØKKELTALL 2021

- **352 saker**
- **197 klienter**
- **23 frivillige jusstudenter**
- **28 frivillige jurister og advokater**
- **1,8 frivillige årsverk**
- **2,4 lønnede årsverk**
- **7 oppsøkende saksmottak**

Gatejuristen har hatt en kostnad per sak i 2021 på kr 8 146. Vi har da tatt utgangspunkt i alle utgiftene for 2021 og delt dette på antallet nye saker vi registrerte i 2021. Dette kommenteres nærmere i kapittelet om økonomi senere.

SAKER SOM GATEJURISTEN BERGEN HAR BISTÅTT I

Gjennom året 2021 har Gatejuristen bistått klientene våre innenfor mange ulike saksområder.

En klient tok kontakt med oss fordi han hadde fått etterbetalt flere ytelser med ung uførberegning, herunder arbeidsavklaringspenger (AAP). Det ble ikke beregnet renter av etterbetalingen. Vi hjalp ham med å kreve renter på etterbetalingen av AAP, og de andre ytelsene. I saken som gjaldt AAP, fikk han først avslag. Vi hjalp ham med å klage til Nav Klageinstans. De opprettholdt avslaget, og vi anket saken til Trygderetten. Der fikk klienten medhold, og fikk innvilget renter på etterbetalingen av AAP. Sakene som gjelder de øvrige ytelsene hans, er ikke avgjort enda.

En annen klient tok kontakt med oss med angående et utestående krav på over kroner 150 000 fra et forsikringsselskap. Kravet knyttet seg til at klienten sto som eier av en uforsikret bil som hun ikke hadde hatt tilgang på. En annen person var medeier av bilen, og var den som benyttet seg av den i praksis. Vedkommende skulle dekke alle utgifter på bilen, herunder forsikring. Bilen var uforsikret, og krav som oppsto knyttet til denne bilen ble i sin helhet krevd av vår klient. Vi hjalp klienten å få avregistrert bilen, samt å få redusert kravet til ca. kroner 14 000.

I løpet av 2021 har flere av Gatejuristens klienter fått innvilget rettsferdsvederlag fra rettsferdsvederlagsordningen. Rettsferdsvederlag innvilges som en økonomisk kompensasjon til personer som er påført en skade eller ulempe som det offentlige kan klandres for, for eksempel ved mangelfull oppfølging fra barnevernet eller skolen. En klient fikk i 2021 innvilget kr 180 000 i erstatning for manglende inngripen fra barnevernstjenesten.

Gatejuristnettverket

Gatejuristen Bergen er en del av Gatejuristnettverket. Dette er et faglig nettverk av og for Gatejuristkontorene i Norge, og består av Gatejuristkontorene i Trondheim, Bergen, Oslo, Stavanger, Kristiansand og Tromsø. Tromsø er et frittstående kontor, mens de andre kontorene er underlagt lokale stiftelser i Kirkens Bymisjon.

De regionale kontorene er selvstendige og likestilte, men samarbeider faglig for å utvikle og koordinere tilbudet. Tilskuddene som gis til hvert enkelt kontor er avgjørende for driften av tiltaket, og det er ingen intern fordeling av tildelte midler mellom stiftelsene og Gatejuristkontorene.

SAMARBEIDET ÅRET 2021

Ledelsen av nettverket går på rundgang, og i 2021 var tiltaksleder for Gatejuristen leder for Gatejuristnettverket. Gjennom året er det avholdt ti digitale nettverksmøter og ett fysisk heldagsmøte. Vi har videre hatt en felles fysisk fagdag for alle ansatte i Gatejuristen Norge. Vi deltok også i feiringen og på en fagdag i forbindelse med Gatejuristen Kristiansands 10-års jubileum.

Vi har økt fokuset på det rettspolitiske arbeidet. Mye godt arbeid har skjedd gjennom Gatejuristnettverket. Vi har bidratt i høringsarbeid blant annet om ny boligsosiallov for vanskeligstilte. Vi har videre skrevet høring om nye LAR-retningslinjer samt vedrørende tvangslovutvalget. Vi har vært med å opprette «Rettskjøpsalliansen», en sammenslutning av flere rettskjøpsiltak over hele Norge og Advokatforeningen, og fremmer sammen krav om bedre tilgang på rettskjøp og ny rettskjøpslov.

I tillegg har det blitt arrangert digitale fagsamlinger hver måned for alle ansatte og frivillige ved de ulike kontorene. Her har vi drøftet ulike faglige problemstillinger som ansatte har spilt inn. Disse fagsamlingene har opplevdes som veldig nyttig og inspirerende for alle ansatte, og har bidratt til å sikre den faglige kvaliteten i arbeidet vårt. Fremover vil nettverket fortsette med jevnlig Teams-møter, i tillegg til fysiske møter. Det er også et stort ønske om å fortsette med de digitale fagsamlingene.

Organisering og økonomi

Gatejuristen Bergen er organisert under avdelingen Gatenært rusarbeid i Kirkens Bymisjon Bergen.

KOMMENTARER TIL ORGANISERING OG ØKONOMI

Prosjektrengskap med revisorberetning er lagt ved som vedlegg til rapporten. Revisorbekreftet årsregnskap for organisasjonen ettersendes innen 30.06.

I 2021 har Gatejuristen Bergens virksomhet i stor grad vært finansiert gjennom tildeling fra Statens sivilrettsforvaltnings tilskuddsordning for spesielle rettshjelpetiltak. I 2021 fikk Gatejuristen tildelt kroner 1 799 764.

Gatejuristen Bergen fikk også midler tildelt fra Bergen kommune. For året 2021 tildelte Bergen kommune kroner 259 000 og Helsedirektoratet kr 200 000.

I tillegg ble Gatejuristen Bergen finansiert av innsamlede midler fra Kirkens Bymisjon. Dette utgjorde kroner 575 002. I tillegg fikk Gatejuristen øremerkede gaver på kroner 24 000 i 2021.

I 2021 hadde Gatejuristen Bergen tre ansatte fordelt på 2,4 årsverk.

Tiltaksleder for Gatejuristen Bergen sitter med det overordnede ansvaret, fordeling av turnus for de frivillige, rekruttering og opplæring. Leder er også operativ, og deltar både i veiledning av frivillige, på saksmottak og utøver saksbehandling.

De øvrige ansatte fungerer som veiledere for de frivillige saksbehandlerne på daglig basis, samt at de også selv saksbehandler, håndterer klienter og deltar på saksmottak.

Totalkostnad per sak for 2021 er kroner 8 146. Dette er et høyere beløp enn ønskelig, og vi mener årsrapporten forklarer årsakene til at inntaket av nye saker har vært lavere enn normalt. I den forbindelse vil vi også bemerke at vi i 2021 137 saker, som er et høyt antall med tanke på at inntaket har vært lavere enn normalt. I 2019 avsluttet vi til sammenligning 153 saker, til tross for at vi da tok inn 628 saker. Vi har brukt mye tid i 2021 på å avslutte gamle saker, noe som også har bidratt til at totalkostnad per sak er høyere enn normalt.

Året som kommer

For året 2022 vil Gatejuristen Bergen måtte gjenoppbygge frivilligheten i virksomheten. Vi kan ikke øke saksmengden vår før vi har klart å gjenoppbygge frivilligheten til det nivået vi hadde i 2019. Dersom vi klarer dette i løpet av 2022, vil vi jobbe for å øke saksmengden noe sammenlignet med 2020 og 2021. Noen økning utover dette har vi ikke kapasitet til med dagens ressurnivå. Vi er opptatt av at den rettshjelpen som gis skal være av god kvalitet, og at driften skal være forsvarlig.

Gatejuristen Bergen ønsker i utgangspunktet å vokse, fordi vi vil hjelpe så mange som mulig, og gi rettshjelp til de i målgruppen som trenger det. Per dags dato har vi imidlertid ikke ressurser til å utvide driften. Dersom vi vokser uten å ha ressursene til å følge opp de sakene som kommer inn, vil dette gå ut over kvaliteten på rettshjelpen.

Gatejuristen Bergen vil i 2022 jobbe for å få et tettere samarbeid internt i Rådgivningshuset slik at vi kan nytte fordelene av hverandres kunnskap. Vi mener at et bedre og tettere samarbeid mellom tiltakene vil være en stor fordel for våre klienter, som ofte benytter flere av Kirkens Bymisjons tilbud.

FRIVILLIGE OG ANSATTE

I løpet av 2021 har flere av våre frivillige jusstudenter avsluttet sitt engasjement hos oss, og de fleste av de gjenværende frivillige slutter sommeren 2022. Vi vil derfor måtte rekruttere mange nye frivillige studenter for resten av 2022. Rekrutteringsprosessen har i hovedsak foregått i februar og mars i år.

Vi har også hatt stor utskiftning av ansatte i 2021. Det er derfor av avgjørende betydning å jobbe for å sikre stabilitet av driften og personalgruppen i 2022.

OPPSØKENDE SAKSMOTTAK

Vi legger opp til å gjenoppbygge vår oppsøkende virksomhet i 2022, og har så langt planlagt 16 oppsøkende saksmottak i perioden februar til juni 2022.

Rom for alle